TABLICA

OJCZYSTY – DODAJ DO ULUBIONYCH

To, jak łacina wędruje przez języki europejskie, dobrze ukazuje językowa historia TABLICY i jej kuzynek: TABELI i... TABLETKI! Najdawniejsza łacińska tabula – czyli ‘deska’ lub ‘płytka kamienna’ – spoczywała na kolanach małego ucznia lub uczennicy szkoły elementarnej jeszcze w starożytnym Rzymie. Wraz z upowszechnianiem się chrześcijaństwa i rozwojem szkolnictwa w Europie łacińska tabula zmieniała zakres użycia, formę i po części znaczenie: w języku Franków przekształciła się w tableau ‘tablica; obraz, malowidło’, którego zdrobnienie tablette ‘tabliczka, płytka’ (a wtórnie także ‘pastylka’ – bo to płaski, sprasowany krążek lekarstwa) przeszło i do języka niemieckiego (jako Tablette), i do polszczyzny (prawdopodobnie za pośrednictwem niemieckim) jako TABLETKA. Natomiast mała tabula, czyli tabella ‘deseczka; tabliczka’, weszła do niemieckiego, przekształcając się w słowo Tabelle ‘tabela’, które przejęliśmy w niemal niezmienionej postaci jako TABELĘ. W staropolszczyźnie – a i później – TABLICA utrzymywała bliższe związki znaczeniowe ze swą łacińską antenatką: oznaczała nie tylko ‘tablicę szkolną’ czy ‘płaską płytę’ (tablica nagrobna), lecz także ‘deskę’, ‘malowidło’ (to znaczenie przekształciło się w ‘rysunek objaśniający tekst w publikacji’ oraz ‘plansza służąca jako pomoc szkolna’), a także ‘oszlifowany kamień szlachetny ze ściętą powierzchnią’.